

14 november 1996

vooraankondiging

Gemeentelijk opdrachtgeverschap en de nieuwe Architectuurnota van het rijk

ORG is een manifestatie over politieke besluitvorming bij ruimtelijke opgaven, de macht en de vermeende onmacht van gemeenten en de kunst van het ORGANiseren.

De manifestatie is opgezet om het gemeentebestuur handreikingen te geven bij het realiseren van ruimtelijk kwaliteitsbeleid. De politiek wordt geacht zich te richten op het publiek belang van de ruimtelijke omgeving en een afweging te maken van onder andere de sociale, economische, culturele, financiële en milieu-overwegingen. Onder druk van - noodzakelijke en/of gewenste - marktconforme ontwikkelingen wordt deze brede afweging steeds meer vernauwd tot een toets op markttechnische haalbaarheid. De gevolgen van die houding zijn overal zichtbaar: in spiegelende kantorenparken langs de snelweg, bedrijfsterrainen zonder enige ruimtelijke kwaliteit, 'boerderettes' in landelijk gebied, winkelgebieden die overal hetzelfde zijn en eenvormige uitbreidingslokaties langs de randen van de dorpen, waarvoor de twijfelachtige benaming 'verschimmeling' al aardig ingeburgerd raakt.

Het lijkt erop dat gemeenten onmachtig zijn om vanuit een heldere visie greep te houden op de hoofdlijnen van de ruimtelijke ontwikkeling. Zo ontstaat het beeld van gemeentelijke onmacht bij ruimtelijke opgaven, zoals dat ook heerst op andere beleidsterreinen. De vraag is wat daaraan gedaan kan worden. Immers, bij stijgende druk op de ruimte neemt de noodzaak voor lokale politici om verantwoordelijkheid te nemen voor het publiek belang van de ruimtelijke omgeving alleen maar toe. De gemeenten die er wél in slagen hun rol van initiatiefnemer in het planvormings- en bouwproces om te vormen tot partner, zonder daarbij de regie te verliezen, blijken goed in staat publiek belang en marktconform handelen te combineren. Met verrassende resultaten. Dat vereist wel organisatietalent.

De manifestatie ORG is bedoeld om te laten zien dat het anders kan, door alle betrokkenen bij ruimtelijke opgaven op lokaal niveau inspiratie en instrumenten aan te reiken voor nieuwe initiatieven en nieuwe samenwerkingsvormen. Dit, in de hoop dat alles uiteindelijk zal uitmonden in anticiperend architectuurbeleid op lokaal niveau; een vroegtijdig ingezet beleid waarin toekomstige opgaven worden voorzien en waarin consequenties van bovenlokale ontwikkelingen voor lokale beleidsvoering worden onderkend. Anticiperend architectuurbeleid gaat een stap verder dan de huidige praktijk, waarin lokale bestuurders zich vaak beperken tot eenduidige vragen en opgaven en terecht komen in de fuik waarin ruimte voor een wezenlijke politieke discussie al sterk gekrompen is.

Op 14 november gaat ORG van start in het Nederlands Architectuurinstituut in Rotterdam met twee openbare debatten rondom gemeentelijk opdrachtgeverschap: bezien vanuit de gemeentelijke optiek en vanuit de nieuwe Architectuurnota van het rijk.

14.00 uur: Professionalisering gemeentelijk opdrachtgeverschap

Gemeentelijk opdrachtgeverschap is opdrachtgeverschap met een publiek aspect en dus met een brede culturele betekenis. Daarbij gaat het om het bundelen van inspiratie en ambities, het formuleren van een inhoudelijk kader, het inzetten van een passend instrumentarium waarbij rekening wordt gehouden met andere betrokkenen, en het organiseren van het proces. Aan gemeentebestuurders van uiteenlopende politieke kleur, uit dorpen en steden uit heel Nederland, wordt gevraagd om vanuit de eigen praktijk te reageren op nieuwe voorstellen voor professionalisering van het gemeentelijk opdrachtgeverschap. Deze voorstellen worden gedaan door Dirk Sijmons (H+N+S Landschapsarchitecten) die in opdracht van Architectuur Lokaal en met een projectsubsidie van het Stimuleringsfonds voor Architectuur, onderzoek verricht naar mogelijke oplossingen voor gesignaleerde problemen in het opdrachtgeverschap. Prof. ir. Tjeerd Dijkstra (voorzitter van de begeleidingscommissie van het onderzoek en vm. rijksbouwmeester) zet de problematiek uiteen. Het debat staat onder leiding van Bert van Meggelen (directeur Academie voor Bouwkunst Rotterdam).

19.30 uur: De architectuur van de ruimte: nieuwe architectuurnota van het rijk

Op Prinsjesdag is de tweede nationale Architectuurnota gepresenteerd, waarvoor behalve de ministeries van VROM en OC&W nu ook de ministeries van LNV en V&W verantwoordelijk zijn. In deze nota wordt de aandacht voor het lokale architectuurbeleid gecontinueerd en de nadruk op het opdrachtgeverschap is versterkt. Het rijksbeleid wordt nu ook geplaatst in de bredere context van ruimtelijke ontwikkelingen op het hogere schaalniveau van stedenbouw, landschap en infrastructuur en begeeft zich daarmee op het interlokale en regionale beleidsterrein. Dat vraagt om een adequate reactie van gemeenten in de vorm van een anticiperend architectuurbeleid. Onder voorzitterschap van drs. P.Ph. Dordregter (directeur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en bestuurslid van Architectuur Lokaal en European) wordt besproken welke condities het rijksbeleid daarvoor biedt. De specifieke invulling van het gemeentelijk opdrachtgeverschap wordt vergeleken met het professionele opdrachtgeverschap van marktpartijen. Aan het debat nemen, naast Rijksbouwmeester prof. ir. W. Patijn, politici uit het landelijk en provinciaal bestuur, vertegenwoordigers van marktpartijen, welstandsorganisaties en ontwerpers deel. Ir. A.C.M. van der Pas (Ministerie VROM, Rijksplanologische Dienst) introduceert een interdepartementaal programma over intensief en meervoudig ruimtegebruik; wellicht een nieuwe ronde Voorbeeldplannen?

De manifestatie ORG wordt georganiseerd door Architectuur Lokaal, European Nederland, het Nederlands Architectuurinstituut en het Stimuleringsfonds voor Architectuur.

Coördinatie en informatie: Architectuur Lokaal

Uitgave

Architectuur Lokaal
verschijnt 4x per jaar
Museumplein 25
3015 CB Rotterdam
tel. 010-4369000
fax 010-4362234
e-mail: arch.lokaal@pi.net

Redactie en productie
Cilly Jansen

Bijdragen

Lodewijk Baljon, landschapsarchitect
Amsterdam
Sabine Berendsen, TU Delft
Hendriekje Bosma, Hoorn/Midwoud
Lex ter Braak, Stichting Beeldende Kunst
Middelburg
José van Campen, Architectuur Lokaal
Guus Enning, Ministerie VROM, Bureau
Rijksbouwmeester
Fred Feddes, Keijenberg
Leen de Graaf, Drents Welstandtoezicht
Anne Hoogewoning, Stichting European
Nederland
Margriet Pflug, de Nieuwe Kaart van
Nederland
Alma Ploeger, Stimuleringsfonds voor
Architectuur
Emmie Vos, Stichting European Nederland
Aat van Iperen, Amsterdam

Vormgeving

Els Scholtes, Amsterdam

Druk

Rob Stolk bv Amsterdam

Oplage
2500

ISSN
1385-0482

Platform Architectuur Lokaal

Stichting Archiprix
Koninklijke Maatschappij tot Bevordering
der Bouwkunst Bond van Nederlandse
Architecten BNA
Bond van Nederlandse Stedebouwkundigen
BNS
Stichting European Nederland
Nederlandse Vereniging voor Tuin- en
Landschapsarchitectuur NVTL
Federatie Welstandtoezicht FW
Nederlands Architectuurinstituut NAI
Nederlands Instituut voor Ruimtelijke
Ordening en Volkshuisvesting NIROV
Rijksdienst voor de Monumentenzorg RDMZ
Vereniging Nederlandse Gemeenten VNG

waarnemers

ministerie VROM, bureau Rijksbouwmeester
ministerie OC&W, afdeling bouwkunst
Stimuleringsfonds voor Architectuur
Fonds voor beeldende kunsten, vormgeving
en bouwkunst

Bestuur Architectuur Lokaal

dr P.G.J. Zelissen, voorzitter
drs P.Ph. Dordregter, VNG
ir C.E. van Esch, FW
G.H. Faber
A.H. Idsinga
ir M. Kloos
drs A. Wolting

Abonnement

Architectuur Lokaal wordt kosteloos verspreid onder de Nederlandse gemeenten. Voor andere belangstellenden is een jaarabonnement te verkrijgen door overmaking van f. 40,00 op postbankrekening 5510706 ten name van de stichting Architectuur Lokaal, Rotterdam, onder vermelding van 'abonnement krant'